

Papírból, pixelből, rezgő levegőből

Beszélgetés Lackfi Jánossal

Kevés szerző mondhatja el magáról, hogy olyan erős a jelenléte az irodalmi életben és olyan népszerű az olvasók körében, mint Lackfi János. Az idei Ünnepi Könyvhéten négy új kötettel is jelentkezett. Jelen van a hagyományos és a közösségi médiában, a fesztiválokon is gyakran szerepel. Mindezekről, az olvasók szeretetéről, a családi háttérrel és munkamódszeréről beszélgettünk.

– Mit csinálsz mostanában? Készül új verseskötet, új regény?

– A kapuzárási derű éveit élem. Mióta negyvennégy évesen nagyapa lettem (azóta már a negyedik unokánál tartunk), igazi betakarító szezon vette kezdetét. És új vállalkozásokba is befogtam. Nemrég jelent meg a pontosan egy évre való miniprózát tartalmazó kötetem, a *Minden napra egy sztori*. Ebben 365 villódzó, mai történet kapott helyet, aki akarja, majszolhatja naponta. Öngyilkos baglyok, Mikes Kelemen haverkodásai, féltékenységi drámák, vidám temetések, bosszúálló urológusok, tetovált halak, lekvárnak eltett nagyanyák, lövészárokból szelfiző frontharcosok, lezuhant repülő, levágott fejű kerti törpék és vérszomjas ház mesterek sorjázna a lapokon. El múlt hat évem érzelmes, satirikus, humoros és filozofikus versei is megjelentek az *Emberszabás*-kötetben. Ezzel párhuzamosan bontakoznak új vállalkozásaim. Életregényt írok csupa megtörtént csodákkal, utcán szülésről, hatgyerekes kavargással, égből hullott milliokról, elképesztő gyógyulásokkal, egybeesésekkel, no meg bukdácsolásokkal, bénázásokkal, humoros helyzetekkel. Talán Durrell vagy a Varga Domokos-féle *Kutyafülűek* tekinthető előképnek, a kötet címe

ez lesz: *Vízen járni tilos!* Az ötvenedik évemet szeretném megünnepelni vele. Mellette leginkább zsol-tárokra írok mostanában, s persze nem kevés tárcanovellát. Meg egy újabb testes regényen dolgozom, de ez hosszútávú futás, araszonként haladok.

– *Manapság a költők inkább regényt írnak. Nincsenek friss verseik, mert energiáikat regénybe ölik. Egyáltalán miért ír regényt, aki költő? Azt is hallottam már, hogy minden költőnek kell írnia egy regényt életében. Ha én nem akarok, nem is vagyok költő?*

– Csak a magam számára tudom értelmezni ezt a kérdést. Istenem, hogy másoknak tanácsokat osztogassak! Mindig tanácstalanul fogadtam azokat az előírásokat, amelyek megmondják az irodalmi tutit, vagyis hogy mit hogyan KELL csinálni. Sokat kell írni, mint Kosztolányi vagy keveset, mint Pilinszky? Sokat, mint Jókai vagy keveset, mint Ottlik? Sokat, mint Márquez vagy keveset, mint Dickinson? Szerintem lehetőleg minél több jót. Verseim, dalszövegeim, novelláim, esszéim, egyperceseim folyamatosan születnek, és végre, három év kitaró munkája után megjelent *Levágott fül* című regényem. Gyerekkoromtól igazán a próza érdekelt, faltam Verne,

Scott, Dickens, majd az oroszok, a magyar népiek regényeit. Magam is meséltem folytatásos indiántörténeteket elalvás előtt testvéreimnek, és rajzoltam kalandos, huszáros képregényeket a magam szórakoztatására. Vagyis igazából sztorikban gondolkodtam, szívesen anekdotáztam akár társaságban, akár tanárként, a Pázmányon eltöltött tizenhét évem alatt. Egy jól megválasztott történet sokszor többet ad, jobban megragad, élénkebben közöl valami fontosat, mint egy szerkesztésre való adat. Jó hangulatú novellaszemináriumokat tartottam az egyetemen, nagy kedvenceim a kortársak közül többek közt Alice Munro, Mario Vargas Llosa, Jü Hua, Orhan Pamuk, Murakami Haruki. Szóval a próza világa mindig is otthonos volt, olvastam-írtam rengeteget, megjelentek novellásköteteim, eddigi legnagyobb sikerem is rövidprózákhoz köthető: a 2012-es *Milyenek a magyarok?* 37 000 példányban fogyott el, lefordították angolra, bolgárra, vietnámira, fordítják hollandra, románra, horvátra, franciára, és a három, ezt az irányt folytató kötet is jól futott idehaza. Két kisregényem, egy regényem is jelent meg korábban. Nyilván költőként ismernek a legtöbben, ráadásul az internet is jót tesz a versek terjedésének,

hiszen a rövid műfajok előnyt élveznek a klikkelős, cikázós figyelemkoncentráció korában. Ám a próza, a regény mint hosszú távú terv végig jelen volt az életemben, öt regény rohad a számítógépemben különböző félbemaradt állapotokban. Az elkövetkező években azonban végére járok a dolognak.

– Halottnéző című regényed 2007-es, a második, a Levágott fül pedig 2018-as. Miért kellett tíz évnek eltelnie a kettő között, és minek köszönhető, hogy épp most jött le a futószalagról ez a nagyobb terjedelmű történet?

– Komoly döntést kellett meghoznom, csaknem két évtized után eljöttem az egyetemről, mert belenéztem az időgépbe, és nem azt láttam, hogy tíz év múlva még több órát akarok tartani, még több dolgozatot javítani, még több diplomamunkáról konzultálni, még több jegyet beírogatni. Főként az adminisztráció fárasztott, no meg évi százötven fellépés és rengeteg hosszabb-rövidebb írás mellett az előadások, szemináriumok anyagát sem volt időm úgy megújítani mindig, hogy nekem is adjon valami pluszt, valami extrát még a tanítás. A diákokért vérzett a szívem, nagyon sokakkal nagyon jó kapcsolatban vagyunk; ha látom a Facebookon, hogy utaznak, házasodnak, gyereket nevelnek, dolgoznak, sikereket érnek el, koncerteznek, borászkodnak, újságírnak, médiáznak, jótékonykodnak, sportolnak, mindig büszke vagyok rájuk, s kicsit úgy tekintem őket, mintha családtagok lennének. Hát, még ha az utcán vagy Kapolcson futunk össze... Viszont a bakancslistámon ott szerepelt, hogy még öt-tíz regényt kiírjak, kiirtsak magamból, ha az Égi Gondnokság is úgy akarja. Ezért átterveztem sok

mindent, de nem könnyű hosszútávú futásra átállni, hisz a rövid vágásokra voltam berendezkedve. Sportban is elfutok a világ végére egy labda nyomában, hetente többször focizok, kosarazok, viszont csak úgy loholni a loholásért, úszni az úzásért, tekerni a tekerésért, nos, az nehezemre esik. Jó pár regénybe belefogtam, s megrekedtem több százezer karakternyi kész szöveg után. Ez bosszantott, de Murakami remek esszékötete, a *Miről beszélek, amikor a futásról beszélek?* kizökkentett a holtpontról. Ő a regényírás mellett maratont fut, és ezt a kettőt párhuzamba is állítja, több nagyon hasznos tanácsot elszórva a lapokon. Ezek közül néhány életmentőnek bizonyult. Említi például, hogy a hosszú prózát előre ki kell matekozni. Így aztán kiszámoltam, hogy ha van évi száz délelőttöm a sok más munka mellett a regényírásra, és minden ilyen napon írok háromezer leütést, az összesen háromezre ezer, vagyis két-három év alatt összejön egy testesebb kötetre való. A japán írótól tanultam azt is, hogy nem akkor kell az asztaltól felállni, mikor már kiszáradt a véna, és nem jön több mondat, hanem amikor a legjobban megy, amikor csak úgy ömlik a szöveg... Ez nehéz feladat, önuralmat követel, mert szeretek lőni, ahogy a csövön kifér. Úgyis rengeteg utólagos szerkesztés, pöszmögés, pizsmogás, polírozás van minden szöveggel. Viszont kipróbáltam, és működött a dolog. Egész máshogy ül az ember neki a regénynek úgy, hogy emlékszik: milyen jól ment tegnap, mikor kiszállt belőle... Mivel az előző regényt „szétnyilatkoztam” a sajtónak, részben ezért is fogyhatott el a lelkesedésem, most hoztam egy szabályt önmagam számára, s er-

ről a regényről senkinek semmit nem árultam el, még a feleségem se tudta, miben mesterkedem. Egyedül Margit lányomnak meséltem róla rendszeresen, hogy meg ne kattanjak; ő elképesztő művelt, jó tanácsadó. Egyik első olvasója lett aztán a kész műnek, rengeteget köszönhetek az ő tanácsainak, valamint a szintén remekül „előolvasó” Szabó T. Annának és gondos szerkesztőmnek, M. Nagy Miklósnak.

– Nem példátlan, hogy egy felnőtt közönségnek szánt regény elbeszélője kamasz legyen, de nem is túl gyakori fogás. Téged mi vitt rá, hogy egy tizenhét éves srác szavain keresztül akard megmutatni a világot?

– Ez több szempontból fontos mozzanat. Először is a történet kiindulása és alapötlete, hogy a főhős valóban talál egy levágott ember fület a házuk ablakpárkányán. Ha az illető felnőtt, akkor jó eséllyel kikéri magának, hogy az ő saját házában a saját ablakpárkányán, amelyért annyit gürcölt, hajtott, valaki másnak a fület találja. Hívja a mentőket, tűzoltókat, rendőröket, katasztrófavédelmiseket, hogy ezt innen azonnal távolítsák el, ehhez neki, tisztos polgárnak, semmi köze. Két alapigény között lavírozunk ugyanis legfőképp, egyik a biztonság, másik az izgalom. Például egy párkapcsolat esetén Kálmán, a főkönyvelő roppant megbízható, mindig kezet mos, mindig papucsot vesz, véleménye integrálással pontosan kiszámítható, és ha leült a fotelba odahaza, jó eséllyel egy év múlva is ugyanott ül nyugodtan. Rá tehát lehet alapozni, ellenben elmondható, hogy nem valami izgalmas vele az élet. Joci viszont igazi kalandor, munka után hazajön ugyan, de előbb beugrik

Édesanyjával, Mezey Katalinnal; édesapjával, Oláh Jánossal

az összes kiscsajhoz, a kocsmába, kaszinóba, és érkezik, amikor érkezik, valamilyen állapotban. Elképesztő kaland vele az élet, de nem egy életbiztosítás. Hasonlóan vagyunk a mindennapokban: a kátyú legyen befoltozva a ház előtt, a retikulómet ne tépjék le az utcán, klappoljon minden szépen, különben kipsztozom dühömet az internetre. Aztán leülök este a tévé elé, és várom, hogy a filmben a kátyúkat befoltozzák, az utcák biztonságosak legyenek, az ÁFA alacsony, no meg senki ne csapjon be senkit. Ja, nem. Inkább olyasmiket nézünk, hogy egy iszonyúan kigyúrt fickó egy hozzábilincselts szépséggel kúszik a mocsárban, szikrázó vastraverzek omlanak össze körülötte, lőnek rá és lő másokra, majd a főcímmzene előtt elvágja a bomba időzítőjének drótját, és a világ megmenekül.

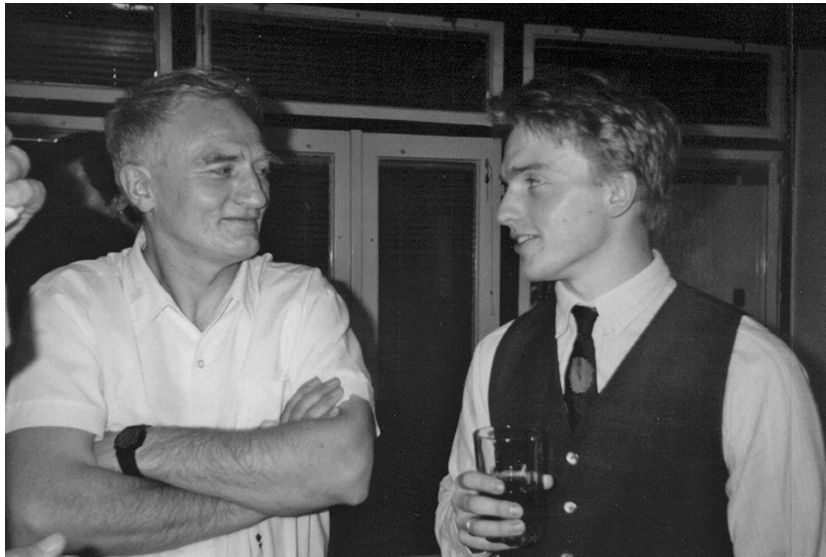
Az én regényem is izgalom és biztonság kettősségéről szól. Csak hogy a tizenhét éves főhős, aki átlagos családban él, kísértésbe esik, megtartja magának a bűnjelet, és egy emberi füllel a zsebében nyomozni kezd. Később rendőrségi ügybe keveredik, ámokfutásba kezd, és felvetődik a kérdés, hogy ha valakinek van egy jó ügye (ő a

fejébe vett egyet), mennyi tisztességtelenség, bűn fér még bele, míg megvalósítja? Ha építkezik egy szép plázát, pár ellenségem csak elfér a betonban, nem? Ha rendes ember vagyok, nem muszáj ÁFA-s számlát kérni, ugye?

A könyv másik főhőse egy vak lány, aki nagyon kemény sorsot kapott, tele veszteségekkel, de nem tört össze, hanem hatalmas szájjal, dühvel, dumával követeli ki, hogy ne fogyizzák, ne pátyolgassák, hanem tényleg vegyék emberszámba. Hogy a két figurának mi köze van egymáshoz, és hogy kinek a fülét is vágta le voltaképp, az derüljön ki a regényből... A krimi-szál végigér a könyvön, bár millió apró sztori és rengeteg lelki viharzás veszi körbe, hiszen az amúgy is forrongó lelkű, igazságkereső kamasz normálisnak hitt élete nagy robajjal roskad be: körülötte a családja, minden ideál, hit, társadalmi konstrukció.

– *És mi a helyzet a gyerekirodalommal? Sok mesét írtál: mi a szerepe a mesének, hogy fogadjon be a gyerek, hogyan lehet neki újat mutatni, ha már minden mesét felolvastunk? Hogyan hat a mese a célközönségre, a gyerekekre, mire használható?*

– Irodalomban eleve nehéz újat mutatni, hiszen minden ma író eset valami régit ismétel. Ha valaki feldühödik hiányzó vagy távolságtartó apjára, rögtön befigyel Oidipusz, ha egy fiúkollégiumba kerülő srác elveszettnek érzi magát, máris a feláldozott Izsáknál járunk, és minden parkban összebújó kamaszpár Éva almája felé nyújtogatja a kezét. Ettől persze csak még mélyebbek lesznek a történeteink, még érdekesebb lesz újrameríteni őket. A gyerekek újdonságigénye elég speciális. Az egész kicsik képesek ezredszer felolvasatni vagy újranézni-hallgatni ugyanazt a nem is túl bonyolult szöveget, ez megnyugtatja őket, felépíti világukat. A szülő néha idegbajt kap ettől, szeretné színesíteni a sztorit, de a gyermek nem engedi, mert pont azok a szavak kellene neki, amelyeket már beépített belső világába. Egyik apuka annyira felháborítóan bugyutának érezte az egyik mesekönyvet, hogy az oda írottak helyett saját fantáziájából szőtt valami abszurd cselekményt már első felolvasásra. Amikor pedig újra kellett regélni a történetet, hatalmas bajba került, mert a gyerek követelte, hogy azt olvassa, ami „oda van írva”, vagyis ami

Édesapjával kiállításmegnyitón, Pesthidegkúton

korábban elhangzott. Az apuka nemigen tudta már rendesen összeszededegetni pillanatnyi agyszüleményeit. A kicsik rendkívül fogékonyak arra is, hogy egyszerűen sorrendbe szedve elmeséljük nekik egy napjuk történetét. Fontos típusú mese ez is, hisz ők maguk a hősök, és különböző kalandokon keresztül, az életfa mind magasabb ágain felmászva jutnak el ahhoz az ágyhoz, amelyben épp aludni készülnének. Így kerül pont a félelmek, örömszórakozások, meglepetések, játékok, kötelességek, újdonságok, ismétlődések sorozata végére.

Mikor viszont nagyobbak lesznek, rajongják a furfangosabb fajta elbeszélés módokat. Az én gyermekeim is próbáltak kifogni rajtam, és esténként csupa olyan mesét rendeltek, amelyben az általuk kitalált, minél kevésbé összeillő figurák szerepelnek: mondjuk egy dugóhúzó, egy púpos, lila egér és egy olajfűrótorony. Aztán bazsalyogva várták, merre tekerintem a sztorit, hogyan keveredem ki belőle. Az is nagy cinkosságot ébreszt a gyermekolvasóban, ha felismer olyan mesealakokat, akiknek tudja a történetét, ám az új mesé-

ben másként ismerheti meg a szereplőket. Ha például a hét törpe nem bányában dolgozik, hanem autóbontóban vagy szupermarketben. Ha Piroska és a vadász megszereti azt a bűdös farkast, együtt pityeregnek, nagyfi pedig kiakad rájuk, hogy ezek itt nyafognak, ő pedig megkrepál éhen. *Csodafogkrém* című, nemrégiben Csík-szeredában megjelent mesekönyvemben például szerepel eldobható borotva, mobiltelefon vagy úthenger. Aztán akad ott mese Mátyás királyról, aki medvének öltözik, de csaknem megjárja. És olyan hősök is felbukkannak, mint Dobozfejű Zsuzsika vagy egy szőkevény cica, szomszéd néni, utcaseprők, kezesek, fodrászok, szóval egyáltalán nem mesésnek tűnő hétköznapjainkból is nyílhatnak végtelen mesetárnák.

Elképesztő izgalmas vállalkozásnak bizonyult nemrégiben „újragombolni”, mai gyerekeknek fogyasztható módon átírni Móra Ferenc *Kincskereső kisködmönét*. Ha Shakespeare-t lehet mesévé, novellává, képregénnyé adaptálni, a mi íróink is kibírják. Lényeg, hogy a kulturális minták, metafo-

rák, történetek, fontos üzenetek továbbmenjenek nemzedékről nemzedékre, és unokáink is tudják majd, mi a markoláb, a körtemuzsika, a bányapásztor vagy az égbelátó. No meg hogy mikor szorít az a bizonyos ködmön. Az igazi ínycsemegek meg, mint eddig, úgymint elolvassák majd az eredetit.

– *Hogyan emlékszel a saját gyerekkorodra, milyen szülői mintát kaptál otthon? Édesapád alkotóként is a mestered volt, vagy csak a dzsúdózásban? Milyen örökséget hozol magaddal?*

– A máriaremetei családi házból sok mindent hoztam magammal. Fontos volt, hogy van tízezer kötet a polcon, és olyan is akad, történetesen édesapám, Oláh János vagy édesanyám, Mezey Katalin, aki megkérdezésre segít, vajon mit érdemes olvasnom, melyik borító mögött mit találok. A kétkezi munka is napirenden volt, tyúkokat tartottunk, kerítést festettünk, végtelen támfalakat raktunk kőből, tetőteret építettünk be, fészert ácsoltunk, könyvespolcokat barkácsoltunk. Ha nem volt „kötelező” munka, akkor is elfoglaltam magam, rengeteget olvastam, rajzoltam, összeraktam az Operaház makettjét, türelémüveget fabrikáltam, kishajót építettem fából. És persze lejártunk apámmal cselgáncsdzést tartani, hordtuk a szőnyeget, vezettük a bemelegítést. Mindezek nagyon formáló tapasztalatok, hiszen éreztem az anyagot, annak ellenállását, a mindennapi teremtés részese voltam. A sportban is megtanultam, hogy gyakorlás nélkül nincs semmi, egy dobástechnika elsajátításához sok százszor, ezerszer kell elpróbálni az adott mozdulatsort.

Amikor úgy döntöttem, nem operaénekes leszek, hanem költő,

rögtön neki is láttam gyakorolni, írni, húzni, újraírni, verseket tanulni. Nem vártam rá, hogy ölembe pottyanjon vagy nyakamba zuhanjon az „ihellet”. Nagy áldás volt az is, hogy apámék a rendszerváltás után rögvest folyóiratot indítottak, így a Remetei Kéziratok kapcsán láthattam, hogy néz ki az irodalom a szerelők-néből: korrektúra, szerzőkkel való kommunikáció, szerkesztés, előfizető-gyűjtés, meghívóküldés, lapszámpostázás, mindez természetes módon ragadt rám. Ráadásul rengeteg író-költő járt nálunk, úgyhogy amikor elkezdtem verseimet szerkesztőségekbe hordani, mindenkiről annyi (vagy igaz, vagy hamis) pletykát tudtam már, hogy sokkal kevésbé láttam félisteneknek az irodalmi élet szereplőit, mint más, túl áhítatos pályakezdekők. Ráadásul kamaszkoromban, ha szüleink nem voltak otthon, olyan későbbi kollégák vigyáztak ránk fiatal felnőttként, mint Kemény István, Vörös István, Tóth Krisztina vagy Kun Árpád. Szóval volt gyerekszobám, és főleg sok esti beszélgetés életről, irodalomról. Írói álnevem néhol elrejtett, néhol nem, így aztán részben örököltém szüleim barátainak és ellenfeleinek rokonszenvét vagy antipátiáját. De nagyon örültem, valahányszor elfogadtak azért, amit írtam, és csak később jöttek rá, ki fia-borja vagyok...

– És mit örökítesz tovább? Számos gyermeked hogyan viszonyul hozzád, van-e, aki továbbviszi a „költői vérvonalat”?

– Hat gyerekemre cseppet sem akartam rátukmálni az irodalmat. Talán ha nem jön össze nekem az íróvá válás, lelki kényszerből létrehozok itthon egy Guantanamót, és bosszúból kinevelem a lehető

Családi kör három éve

Felső sor balról jobbra: Simon, Julcsi, Juli (a feleség), Márk veje, Margit
Alsó sor balról jobbra: Petra menyé, Vilmos unokája, Johanna, Ágnes, Dorottya

legjobb írástudókat, majd felfegyzem és ráeresztem őket a szerkesztőségekre. Így azonban nem éreztem szükségét ennek. Maradjon csak az irodalom nyitott ajtó, amelyen ha akarnak, bemennek, és körülbelül sejtik, mit találnak a túloldalon. Ha valamelyikük tanácsot kért, mit olvasson, szívesen segítettem. Ha elemezni kellett a suliban kötelező verset, adtam nekik szempontokat. Sajnos túlon túl lelkesen is, egy idő után gyanús lett, miért nem kér tőlem segítséget egy ideje senki. Akkor bevallották a lányok, hogy Simon fiam figyelmeztette őket, én egy Vörösmarty-verset másfél óra hosszat magyarázok. Úgyhogy kénytelen voltam visszavenni, és öt pontba tömöríteni, amit egy-egy adott szövegről gondoltam. Azért viszont nagyon hálásak voltak, amikor az *Egri csillagokat*, a *Kőszívűt* vagy a *Szent Péter esernyőjét* felolvastam. Csodálkoztak, hogy az osztályban senkinek nem tetszettek ezek a könyvek rajtuk kívül. Persze, hiszen a hangos olvasás már egyből értelmezés is.

Nagyon örülök, hogy egy-egy fellépésemre még ma is örömet eljönnek a felnőtt lányaim, érdeklőket a dolog. Margit skandinavisztikát tanul az egyetemen, hihetetlenül sokat olvas, nagyon jó vele beszélgetni. Akár nyilvánosan is, hiszen mivel a *Szakimeséket* ő illusztrálta, és két másik kötet borítóját is ő készítette, időnként meghívnak bennünket nyilvános, közös fellépésekre. Ugyanilyen remek dolog, amikor énekesnőnek készülő Dorottya lányommal vagyunk egy színpadon, ő Zorka művésznévén ugrik neki a pályának. Remek dalszövegeket ír, ami az irodalom határmezsgyéje. Népdalok muzsikájára áthangszerelt zoltárszövegeimet pedig Johanna lányom éneklő Molnár Gyuri barátom zenéjére, és vejem, Bende is dobol a produkcióban. Nem mindennapi büszkeség ez egy apának, de persze háromgyerekes, informatikus Simon fiamra is ugyanilyen örömmel tekintek, állatorvosnak készülő Ágnes lányomról vagy a törpeszuper Julcsiról nem is beszélve.

A Prima Primiissima-díj átadása, 2013. Jókai Annával, Csányi Sándorral

Amúgy a lányok közül többen is jártak a Marczibányi téri műházban folyó Kreatív Írás képzésemre, belekóstolva a szövegalkotás mesterségébe. Idestova két évtizede kísérletezem azzal, hogy az irodalom fortélyait oktassam, hiszen minden más művészeti szakmához hasonlóan ez is tanítható. Nyilván nem lehet iskolásan bemagolni, hogyan legyen valaki Van Gogh vagy Chopin, de ha megnézzük az ő rengeteg előtanulmányukat, jegyzetfüzetüket, rájövünk, hogy gyakorlás nélkül a legnagyobbak se jutnak egyről kettőre, s ezt ők pontosan tudják. Szerencsére a „született zseniség” babonája oszladozóban, egyre több kolléga tanítja az írás csínját-bínját, nem tartogatva féltékenyen csak magának a trükköket. Ráadásul a közösségben írás lelket formál, önismeretre vezet, kikapcsol,

bekapcsol, stílust ad, örömet szerez. Molnár Krisztina Rita kolléganőmmel össze is állítottuk a *Titkos versműhely* gyakorlatsorait: ennek a kézikönyvnek a segítségével bárki fiatal képezheti magát a versírásban. Még valami, amiért rettentő hálás vagyok: kilencedik éve szervezzük Kapolcson, a Művészetek Völgyében, Gryllus Dani barátommal a Kaláka Versudvart, ahol minden a versről és a zenéről szól. Tizenkét-tizenháromezer ember jár át az udvaron a tíz nap alatt, rengeteg kortárs költő, barát, zenész forog a színpadon. Itt is van napi versműhely, ahol boldog-boldogtalannal együtt írunk boldog-boldogtalan verset, kortárs népdalt. És remek kollégákkal versimprózunk a színpadon, zenés szövegeket alkotva vagy a közönség bedobálta szavakkal játszva. Az udvar abszolút biztonságot adó háttér-

stábja pedig a kezdetektől gyermekeimből áll. Útbaigazítást adnak, kalauzolják, ellátják a művészvendégeket, tartják a kapcsolatot a Völgy vezetésével, szedik a szemetet, hordják a babzsákokat, takarítanak. Jókedvűen, talpraesetten. És nem kevés programra beülnek önként és dalolva, egyszerűen a maguk örömeire. Mert az irodalom jólesik, akár egy pofa sör nyáron, egy forró tea télen.

– Olyan kortárs szerző vagy, aki immár évtizedek óta nagyjából folyamatosan a mainstreamben, a felszínen van, többek közt annak köszönhetően, hogy nagyon sokat írsz. Mikor, hogyan csinálod, hogy osztoz be az időd, hogy minden beleférjen? Az ember azt hinné, legalább napi negyven órából gazdálkods, nem huszonnégyből.

– Azt hiszem, sokat írni önmagában nem vezet népszerűségre.

Olvasók is kellene, akik szeretik, amit alkot az ember. Szerencse is kell, rajtam nagyot lendített a lemez, amelyen Lovasi András éneklő verseimet, illetve a baráti együttműködés a Kalákával. És persze a rengeteg sajtózás, tévézés, rádiózás, az internetes jelenlét. Meg az évi százötven fellépés, amelyek során sok ezer felnőttel, gyerekekkel találkozhatok országszerte, sőt határainkon túl is. Erdély, Felvidék, Vajdaság mellett a svájci, németországi, angliai, ausztráliai, amerikai vagy törökországi magyarok is meghívtak körükbe, ami igazán megtisztelő. Mindamelllett abban bízom, amit Szabó Lőrinc mondott: „a siker semmire se garancia, még a tehetségtelenségre sem”. A Facebook-oldalamon sorakozó kommentek szerint az írások adnak valamit az embereknek, párbeszédre készítetik őket, megvilágítják saját életük egyes mozzanatait. Ugyanígy fontosnak tartom, hogy a remek kortárs termésből rendszeresen feltegyem kollégáim szövegeit, ismerje meg őket is a csaknem hetvenezer rajongó.

Ha már rákérdeztél, időbeosztásom annyira pocsék, hogy ebből egy csomó előny származik. Kutatók szerint az emberi agy legtermékenyebb, legkreatívabb állapota az úgynevezett „elkalandozás” révén áll be. Amikor valamit le kellene adni határidőre, hatalmas kedvvel, örült energiával vetjük bele magunkat helyette... bármi másba. Nos, én ilyenkor olyan feladatokat pipálok ki lelkesen, amelyek még nem égnek a körmömrre, de egyszer még nagyon jól fog jönni, hogy már készen vannak. És aztán többnyire huszáros véghajrával fejezem be az aktuális, nagyon sürgető munkákat.

A másik titok talán, hogy a nyugatosokból írtam a doktorimat, és megismertem azt az írói életmódot, amely elsősorban nem kávéházi hülyéskedésből állt, az inkább csak szimpatikus melléktermék. Kosztolányi, Krúdy, Tóth Árpád, Karinthy örült módjára írtak, mint a motolla, tárcát, verset, fordítást, novellát, interjút, cikket, esszét, kritikát, glosszát, kuplét. Egyrészt „megélhetésiből”, másrészt mert fe-

szította őket a vágy, hogy meséljenek a részegítően bőséges és sokféle életről, amely lépten-nyomon szembejött velük utcai beszélgetések, kishírek, pletykák, anekdoták, személyes lelki történések, gyerekkori emlékek formájában. Engem is ez mozgat, motivál, a Jóisten leírhatatlanul bőséges tárlatából, távlatából szeretnék megragadni minél többet, minél többféle formában, nézőpontból. Nem adom alább a teremtés-részességnél, miniatűr világokat akarok létrehozni, melyekbe az olvasó is lakályosan befészkelődhet. Ilyen munka-alkoholistaként aztán van mit egyensúlyoznom, hogy jusson idő bővülő családomra és az Istennel való bensőséges kapcsolatra is, amely nélkül minden összeomlana az életemben.

– *Miként működik a kortárs szerző és a közönség kapcsolata, milyen a dinamikája? Mitől működik jól? Ki a te közönséged, kik az olvasóid? Személyes ez a kapcsolat, létezik egyáltalán valódi személyesség író és olvasója közt?*

Közös fellépés a Kaláka együttesel
Balról jobbra: Becze Gábor, Radványi Balázs, Gryllus Vilmos, Gryllus Dániel

Kapoleson, a Kaláka Versudvar házigazdájaként

– Nagyon izgalmas kérdések. Rengetegféle embert, sorsot ölel fel Facebook-lájkolóim hetvenezres tömege, amelyet még elképzelni is nehéz. Ha egy helyen jönnének össze, komoly tüntetés telne ki belőlük. Persze más-más intenzitással, rendszerességgel, elmélyültséggel olvasnak engem, sokan veszik könyveimet, olvassák tárcáimat női magazinokban, mások két megálló közt vagy reggeli kávéhoz szürcsölik el egy-egy versem vagy novellám. Ha valami humorosat posztolok, gyakran jelzik, hogy úgy nevettek, furán néztek rájuk a metrón, a fogorvosnál, a reptéren. Ha szomorúbbat teszek ki, sokan meg akarnak vigasztalni, bizonygatják, az élet szép, ne legyek öngyi. És akadnak kifinomult, jól elemző rajongók is, széles a paletta. Nemrég felkerült egy írásom, amelyben egy nagyon agresszív beszélő legszívesebben felrobbantaná a világot, Dunába hajigálna, forró olajjal öntene le, kibelezne mindenkit... Összetett színek jöttek ki a reakciókból: most azonnal ír-

jak valami szépet is a szeretetről... mi van velem, tán megbolondultam?... hova lett a híres toleranciám?... bezzeg korábban a türelemről értekeztem... pompás görbe tükröt mutatok a világnak... ebből aztán tanulhat mindenki... hú, de átérem, én is kinyírnék mindenkit...

Nem lehet pár kommentből egész közelről megismerni valakit, de sokszor levelezünk is egyes olvasókkal, eljönnek a közönségtalálkozókra, megállítanak az utcán. Volt, aki vőfélynak hívott az esküvőjére. Volt, aki papnak. Volt, aki születésnapra köszöntőt rendelt. Volt, aki emlékező verset temetésre. Volt, aki engem akart megrendelni felesége születésnapjára, hús-vér ajánlódéknak.

Játékokat is rendezek az oldalamon, hiszen játékos lény az ember, s ennek terepe az irodalom is. Egyszer közvélemény-kutatást végeztem, mi a szeretet mértékegysége, és remek megoldások futottak be: a szó nélkül víztelenített kerti csap ősszel... Macskaszőr a levesben... Már a mesében is ben-

ne van: só... Az önként át nem szakított célszalagok száma... A szeretetet „nyuhiban” mérjük, azaz: nyugodtan hibázhatsz... A lenyelt káromkodások száma, mikor rálépek egy legóra... Máskor azt kértem, gyűjtsenek köznapi adóniszi kólonokat, és sok száz pazar megoldás érkezett: ábólábebe, sátoros ünnep, kontraszelektív, cérnagiliszta, Pál-Kata-Péter, három az egyben, áltudományos, dinnyepalánta, féldeci pálesz, szórakozóhely, pongyolapitypang, mintatanítás... Ilyenkor természetesen kéziratosokat is lehet nyerni, és éigig csap a lelkesedés. Sokszor jótékony ügyekbe is be lehet vonni az olvasókat, élmény együtt segíteni. Vagyis a virtualitás és az irodalom egymást sokszorozó ereje építhet igazi közösséget határokon, generációkon innen és túl. És azt hiszem, mind azért írunk, hogy olvassák, amit megfogalmazunk, hogy híd épülhessen ember és ember között, papírból, pixelből, rezgő levegőből.

Simon Adri